

Notat om domme og afgørelser fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fra januar 2011.

Ali mod Storbritannien (dom af 11. januar 2011). Klager blev mistænkt for at have sat ild til en papirkurv på sin skole, hvorfor han blev bortvist fra skolens område, indtil politiets efterforskning var afsluttet. Klager fik tilbudt undervisningsmateriale og alternativ undervisning. Da straffesagen blev opgivet på grund af manglende beviser, inviterede skoleinspektøren klagers forældre til et møde med henblik på drøftelse af klagers tilbagevenden til skolen, men forældrene udeblev. Klager blev herefter slettet af skolens elevliste. Klagers forældre forsøgte siden forgæves at få ham genoptaget. Menneskerettighedsdomstolen bemærkede, at den midlertidige bortvisning af klager var foretaget i overensstemmelse med britisk lovgivning, og at bortvisningen skyldtes den strafferetlige efterforskning. Bortvisningen var alene midlertidig, og såfremt klagers forældre havde deltaget i et møde med skoleinspektøren, var klager muligvis blevet genoptaget på skolen med det samme. Menneskerettighedsdomstolen fandt følgelig, at bortvisningen var proportional i forhold til det tilstræbte mål, hvorfor der ikke forelå en krænkelse af artikel 2 i 1. tillægsprotokol (*ret til uddannelse*) (Højesteret, Folketingets Ombudsmand, Kammeradvokaten, Domstolsstyrelsen, Udenrigsministeriet, Undervisningsministeriet, Rigsadvokaten, Strafferetskontoret).

Mouvement Raëlien Suisse mod Schweiz (dom af 13. januar 2011). Klager, der var en national afdeling af "Den Raelske Bevægelse", der havde som sit primære formål at skabe kontakt og gode relationer til rumvæsener, havde af politiet fået afslag på en anmodning om at iværksætte en plakatkampagne til støtte for bevægelsen. Menneskerettighedsdomstolen havde ikke tidligere udtalt sig om, hvorvidt nationale myndigheder skulle give adgang til formidling af ideer gennem en plakatkampagne i det offentlige rum. Menneskerettighedsdomstolen måtte tage hensyn til moderne metoder til udbredelse af information, og undersøgte plakaterne i den større kontekst, de indgik i, således særligt under inddragelse af de ideer, der blev formidlet på klagers hjemmeside, som plakaterne henviste til. Menneskerettighedsdomstolen bemærkede, at de nationale retsinstanser omhyggeligt havde begrundet deres afgørelser, der navnlig var begrundet i til tre forhold: at klagers hjemmeside henviste til en anden hjemmeside, som tilbød ulovlige kloningsydelser, at klager muligvis havde et afvigende forhold til seksuelle forhold til mindreårige, samt at klager støttede indførelsen af genio-krati, hvorefter særligt intelligente mennesker skulle have magten i samfund. Begrundelserne var relevante og tilstrækkelige, og indgrebet var endvidere proportionalt, idet forbuddet var begrænset til iværksættelsen af plakatkampagnen i det offentlige rum. Klager kunne således fortsat udtrykke sine anskuelser gennem andre kommunikationsmidler. De schweiziske myndigheder havde derfor ikke krænket artikel 10 (*ytringsfrihed*). (Højesteret, Folketingets Ombudsmand, Kammeradvokaten, Domstolsstyrelsen, Udenrigsministeriet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Politikontoret).

Scoppola mod Italien (dom af 18. januar 2011). Klager blev i 2002 idømt livsvarigt fængsel, hvilket ifølge italiensk lov medførte at han mistede retten til at besidde et offentligt embede og retten til

at stemme. Menneskerettighedsdomstolen anførte, at en generel fratagelse af indsattes stemmeret var uoverensstemmende med Artikel 3 i 1. tillægsprotokol (*ret til frie valg*). Det anførtes endvidere, at en beslutning om fratagelse af stemmeret skulle tages af en domstol og skulle begrundes konkret, hvilket ikke var sket i den foreliggende sag. Som en følge heraf konkluderede Menneskerettighedsdomstolen, at klagers automatiske fratagelse af stemmeretten på basis af straffens længde var en krænkelse af klagers ret til frie valg jf. 1. tillægsprotokols artikel 3. (Højesteret, Folketingets Ombudsmand, Kammeradvokaten, Domstolsstyrelsen, Udenrigsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Statsretskontoret, Strafferetskontoret).

Haas mod Schweiz (dom af 20. januar 2011). Klager, som længe havde lidt af en psykisk sygdom, ønskede at begå selvmord. Han havde forgæves henvendt sig til adskillige psykiatere for at få fat i en dødelig dosis af et receptpligtigt præparat og henvendte sig derfor til de schweiziske myndigheder for at erhverve det pågældende præparat uden recept. Anmodningen blev imidlertid afvist. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at retten til at beslutte, på hvilken måde og på hvilket tidspunkt man ønsker at afslutte sit liv, under forudsætning af at man er i stand til at bruge sin frie vilje og handle i konsekvens deraf, var omfattet af begrebet ”privatliv” i artikel 8 (*ret til respekt for privatliv og familieliv*). Konventionens artikel 2 (*ret til liv*) pålægger imidlertid tillige staterne en forpligtelse til at beskytte sårbare personer, også mod deres egne handlinger, og således til at sikre, at en beslutning om at begå selvmord er udtryk for den pågældendes frie vilje. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at et krav om recept udgjorde et passende middel til at forvalte denne pligt, hvorfor der ikke forelå en krænkelse af konventionens artikel 8. (Højesteret, Folketingets Ombudsmand, Kammeradvokaten, Domstolsstyrelsen, Udenrigsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet).

Herrmann mod Tyskland (dom af 20. januar 2011). Klager var jordejer i Tyskland og dermed ifølge tysk lovgivning automatisk medlem af en jagtorganisation. Klager var som følge heraf forpligtet til at tillade jagt på sin ejendom. Af etiske grunde ønskede klager at melde sig ud af jagtorganisationen, så han kunne stoppe jagten på sin jord. Anmodningen om udmeldelse blev afvist af jagtorganisationen og derefter også af de administrative domstole. Den tyske forfatningsdomstol afslog at behandle sagen under henvisning til, at lovgivningen forfulgte et legitimt formål og ikke pålagde jordejere en urimelig stor byrde. Menneskerettighedsdomstolen konstaterede, at klagers forpligtelse til at acceptere jagt på sin jord udgjorde et indgreb i hans ejendomsret. Menneskerettighedsdomstolen fandt dog, at loven forfulgte et legitimt formål, hensynet til at bevare et varieret dyreliv, og at det var nødvendigt i et så tætbeboet land som Tyskland at tillade jagt på alle egnede ejendomme. Menneskerettighedsdomstolen anførte endvidere, at loven gjaldt for alle jordejere, og at de havde ret til at få del i overskuddet fra jagten, samt ret til eventuel erstatning for skader påført som følge af jagten. Menneskerettighedsdomstolen konkluderede, at der på dette område var tildelt staterne en vid skønsmargin, og at de tyske myndigheders valg tilgodeså såvel klagers ejendomsret som samfundets generelle interesser. Der var derfor ikke sket en krænkelse af artikel 1 i 1. tillægsprotokol (*ret til beskyttelse af ejendom*). Menneskerettighedsdomstolen fandt i øvrigt ikke at jagtor-

ganisationen kunne kategoriseres som en forening efter konventionens artikel 11 (*forsamlings- og foreningsfrihed*), hvorfor der ikke forelå en krænkelse af denne bestemmelse. (Højesteret, Folketingets Ombudsmand, Kammeradvokaten, Domstolsstyrelsen, Udenrigsministeriet, Miljøministeriet, Statsretskontoret).

M.S.S. mod Belgien og Grækenland (dom af 21. januar 2011). Klager flygtede fra Afghanistan i 2008 og ankom til Grækenland som første EU-land. I februar 2009 ankom klager til Belgien, hvor han søgte asyl. De belgiske myndigheder anmodede i medfør af Dublin-forordningen de græske myndigheder om at behandle asylsagen. Mens sagen verserede, advarede UNHCR Belgien om de alvorlige mangler i det græske asylsystem. I juni 2009 blev klager sendt tilbage til Grækenland, hvor han blev frihedsberøvet to gange under miserable forhold. Efter sin løsladelse levede han på gaden. Menneskerettighedsdomstolen anførte, at den var opmærksom på, at de medlemsstater, der geografisk var placeret i yderkanten af EU, havde store problemer med at håndtere antallet af asylansøgere, men at dette ikke fritog medlemsstaterne for deres forpligtelser i henhold til artikel 3 (*forbud mod tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling*). Domstolen fandt, at Grækenland havde krænket denne bestemmelse både for så vidt angår de forhold, hvorunder klageren blev tilbageholdt, og for så vidt angår klagerens levestandard i Grækenland generelt. Derudover havde Grækenland krænket artikel 13 (*adgang til effektive retsmidler*), idet det græske asylsystem led af alvorlige strukturelle mangler. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at manglerne i det græske asylsystem måtte være de belgiske myndigheder bekendt, og at de havde undladt at sikre sig, at den græske asyllovgivning blev håndhævet effektivt i praksis. Belgiens tilbagesendelse af klager til Grækenland udgjorde derfor en krænkelse af artikel 3. Tilsvarende gjorde sig gældende vedrørende levestandarderne og forholdene ved tilbageholdelse i Grækenland. Endelig fandt Menneskerettighedsdomstolen, at Belgien havde krænket artikel 13, da det belgiske klagesystem ikke havde givet klager mulighed for en grundig behandling af hans klage forud for udsendelsen til Grækenland. (Højesteret, Folketingets Ombudsmand, Kammeradvokaten, Domstolsstyrelsen, Udenrigsministeriet, Integrationsministeriet, Rigspolitiet).

Elefteriadis mod Rumænien (dom af 25. januar 2011). Klager, der afsonede en livstidsstraf i et rumænsk fængsel, var rask, da han påbegyndte afsoningen i 1992, men efter i en årrække at have delt celle med rygere - på trods af sine anmodninger om en røgfri celle - fik han i 2008 konstateret kronisk obstruktiv lungelidelse. Klager havde desuden været udsat for medindsattes rygning under transporter til domstolene samt i venteværelser i retsbygningerne. Menneskerettighedsdomstolen anførte, at de rumænske myndigheder havde misligholdt deres forpligtelse til at beskytte klagers helbred ved ikke i overensstemmelse med lægernes anbefaling at have adskilt ham fra indsatte, der røg. Hverken logistiske eller økonomiske forhindringer kunne fritage de rumænske myndigheder for denne forpligtelse. Den manglende beskyttelse af klagers helbred under frihedsberøvelsen fandtes således at udgøre en krænkelse af artikel 3 (*forbud mod tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling*). Menneskerettighedsdomstolen bemærkede endvidere, at det ikke kunne pålægges kla-

ger at føre bevis for den lidte skade for at opnå godtgørelse. En sådan tilgang ville udelukke godtgørelse i tilfælde, hvor fængslingen ikke har medført en objektivt mærkbar forværring af den indsattes fysiske eller psykiske lidelser. (Højesteret, Folketingets Ombudsmand, Kammeradvokaten, Domstolsstyrelsen, Udenrigsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen).

Aydin mod Tyskland (dom af 27. januar 2011). I 1993 indførte de tyske myndigheder et forbud mod det kurdiske arbejderpartis (PKK) aktiviteter. I 2001 indledte PKK en storstilet kampagne, hvori man opfordrede sine støtter til at forlange forbuddet ophævet. Klager organiserede underskriftindsamlingen i Berlin, og underskrev selv en erklæring. Klager blev idømt en bødestraf for ikke at overholde forbuddet. Menneskerettighedsdomstolen fastslog, at den idømte straf udgjorde et indgreb i klagers ytringsfrihed, men at den kunne retfærdiggøres under henvisning til beskyttelsen af den offentlige orden og sikkerhed. Menneskerettighedsdomstolen konstaterede endvidere, at straffen ikke var disproportional i forhold til lovovertrædelsens karakter. Menneskerettighedsdomstolen anførte i øvrigt, at klager kunne have undgået straffesagen ved at have klaget over forbuddet til de tyske myndigheder frem for at have deltaget i den ulovlig PKK-kampagne. Der forelå derfor ikke en krænkelse af artikel 10 (*ytringsfrihed*). (Højesteret, Folketingets Ombudsmand, Kammeradvokaten, Domstolsstyrelsen, Udenrigsministeriet, Rigsadvokaten, Strafferetskontoret, Politikontoret).